
Styrk folkeskoleelevers praktiske og erhvervsrettede kompetencer

- anbefalinger til samarbejde mellem folkeskoler, virksomheder, kommuner og erhvervsskoler

Erhvervslivet mangler faglærte nu og i fremtiden, og alt for få unge vælger en erhvervsuddannelse. De unge mangler kendskab til mulighederne i de erhvervsfaglige uddannelser og mangler motivation til at gå den vej. Samtidig erklæres 25 % af alle elever ikke-uddannelsesparate i 8. klasse, og hver femte unge har syv år efter folkeskolen stadig ikke fuldført en ungdomsuddannelse. Mange folkeskoleelever har behov for at finde motivation gennem mere praktiskrettet undervisning, som både anerkender og styrker elevernes praktiske kompetencer. Her kan erhvervslivet spille en vigtig rolle.

Der er velvilje blandt både virksomheder og skoler til at løfte disse problemstillinger, men der mangler ofte en systematisk indsats og en central koordinering af samarbejdet. VFSA har her samlet en række anbefalinger på baggrund af input fra repræsentanter fra virksomheder, skoler, Ungdommens Uddannelsesvejledning, kommuner, organisationer samt udvalgte eksperter (se mere under 'Baggrund for anbefalingerne').

Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA) har samlet en række anbefalinger til, hvad skoler, virksomheder, kommuner og politikere kan gøre for at flere unge allerede i folkeskolen får øjnene op for mulighederne ved at vælge en erhvervsfaglig retning, og for at folkeskoleelevers praktiske kompetencer styrkes.

VIRKSOMHEDSFORUM
FOR SOCIALT ANSVAR

Rådgiver for beskæftigelsesministeren

Hovedanbefalinger

Erhvervslivet ind i folkeskolen: Samarbejde med virksomheder og erhvervsskoler skal jævnligt tænkes ind i undervisning og temaforløb i hele skoleforløbet – med en intensiveret indsats i udskoling. Det skal bidrage til, at elever, lærere og forældre får en bred og konkret viden om de mange erhvervsfaglige karriere- og uddannelsesmuligheder.

Central koordinering: Der er behov for, at en tredjepart, fx kommune eller UU-vejledning, bistår med at koordinere og motivere til lokalt samarbejde mellem folkeskoler, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Eksempelvis har flere kommuner ansat en opsøgende erhvervsplaymaker til dette.

Praktiske kompetencer i fokus: Fokus på indlæring og anerkendelse af praktiske kompetencer bør øges i folkeskolen. Eksempelvis med en praksisfaglig tilgang i undervisningen i alle fag, flere praktiske tilvalgsfag, styrkelse af de praksisrettede fag, temadage med praktisk fokus og eventuelt en prøve eller opgave i praktiske færdigheder i 9. klasse.

Erhvervspraktik til hele klasser og enkelte elever: Erhvervspraktik i folkeskolen skal være obligatorisk, så alle elever får praktisk indblik i konkrete jobfunktioner. Der skal desuden kunne tilbydes særligt tilrettelagte praktikker til elever, som har brug for en mere praktisk vej til at gennemføre 9. klasse.

Understøt erhvervsmentorprogrammer og fritidsjob: Der er gode erfaringer med, at fritidsjob til unge samt frivillige mentorer fra erhvervslivet kan bidrage til at gøre unge 7.-9. classes elever uddannelsesparate og bevidste om egne styrker. Begge dele kan kommunen med fordel understøtte i den centrale koordinering af skolevirksomhedssamarbejdet, og virksomheder kan indtænke det i deres rekrutterings- og CSR indsatser.

Baggrund for anbefalingerne

VFSA, Cabi, Håndværksrådet, Skolelederforeningen, UU Danmark og Jyske Bank Koncernen har i efteråret 2017 afholdt arrangementer rundt i landet med fokus på, hvordan virksomheder i samarbejde med folkeskoler og andre offentlige og private aktører kan motivere og støtte unge til at tage en erhvervsuddannelse. De i alt 271 deltagere var hovedsageligt repræsentanter fra virksomheder, folke- og erhvervsskoler, Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) samt kommuner. På baggrund af en skriftlig erfaringsindsamling blandt deltagere og oplægsholdere er vi kommet frem til en række anbefalinger til at styrke skolevirksomhedssamarbejdet.

VFSA og Skolelederforeningen har desuden gennemført en undersøgelse i juni 2017, som viser, at tre fjerdedele af 305 adspurgte skoleledere ønsker at skrue op for samarbejdet med virksomheder – særligt når det gælder samarbejde om elever i 7.-10. klasse, som er ikke-uddannelsesparate eller udsatte.

Find undersøgelsen på www.vfsa.dk

Anbefalinger til forskellige aktører

Herunder uddybes hovedanbefalingerne med praktiske anbefalinger til henholdsvis kommuner og det politiske niveau, folkeskoler, virksomheder og erhvervsskoler.

Anbefalinger til kommuner og det politiske niveau

Politisk indsats: Samarbejdet mellem folkeskoler, virksomheder og uddannelsesinstitutioner bør løftes og prioriteres fra politisk hold med målrettede handleplaner, ressourcer og indsats – både i kommunalt og nationalt regi.

Central koordinering: Der er behov for, at en tredjepart, fx kommune eller UU-vejledning, bistår med at koordinere og motivere til lokalt samarbejde mellem folkeskoler, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Der bør være én samlet indgang, hvor alle aktører kan henvende sig. Flere kommuner har eksempelvis ansat en opsøgende erhvervsplaymaker til dette. Tovholderen kan bistå med at inspirere, koordinere og systematisere enkelte samarbejder, samt større samarbejder på tværs af skoler. Det gælder eksempelvis samarbejde om erhvervspraktikpladser, fritidsjob og lærepladser, om virksomhedsbesøg, erhvervsmentorordninger, uddannelsesmesser, samt om temaforløb i folkeskolen, hvor virksomheder og erhvervsskoler inddrages.

Bred videndeling: Der er behov for samarbejde og videndeling om unges vej til uddannelse og job på tværs af sektorer – herunder med inddragelse af relevante ungeindsatser, organisationer og frivillige. Dette kan oplagt tænkes ind i implementeringen af den politiske aftale om Forberedende Grunduddannelse (FGU).¹

Praktiske kompetencer i fokus: Indlæring og anerkendelse af praktiske kompetencer bør i højere grad indgå i folkeskolen. Eksempelvis med en praksisfaglig tilgang i undervisningen i alle fag, flere praktiske tilvalgsfag, styrkelse af de praksisrettede fag, temadage med praktisk fokus og eventuelt en prøve eller opgave i praktiske færdigheder i 9. klasse.

Obligatorisk erhvervspraktik: Erhvervspraktik i folkeskolen skal være obligatorisk, så alle elever får praktisk indblik i konkrete jobfunktioner.

Særlige erhvervsrettede forløb til udsatte unge: Der skal sikres rammer og ressourcer, så folkeskolerne kan tilbyde ekstra og særligt tilrettelagte erhvervspraktikker, brobygningsforløb og erhvervsmentorordninger, som kan motivere og dygtiggøre elever, der har svært ved den almindelige boglige tilgang. Her kan der evt. være brug for socialpædagogisk støtte.

Ressourcer til inddragelse af erhvervsskoler: Der er behov for at tilføre yderligere ressourcer til inddragelse af erhvervsskoler i folkeskolen, så de kan bidrage med erhvervsfaglig undervisning samt evt. i at vurdere elevers praksiskompetencer.

Udbred viden: Der findes allerede mange gode lokale initiativer samt guides til skolevirksomhedssamarbejde og brobygning – både om indsatser til hele klasser og særligt tilrettelagte forløb til enkelte elever. Men der er behov for en systematisk udbredelse af viden om metoder og samarbejdsmodeller.

¹ Den politiske aftale om Forberedende Grunduddannelse fastslår, at kommunerne har et samlet myndighedsansvar for at gøre alle unge under 25 år parat til at komme i beskæftigelse eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Kommunerne har samtidig ansvaret for, at der sker en koordinering af den samlede ungeindsats i kommunen på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen, herunder opsøgende funktioner ift. virksomhedspraktikker. Læs mere på Undervisningsministeriets website www.uvm.dk.

Understøt fritidsjob til unge: Kommunen kan med fordel understøtte at unge kommer i fritidsjob fx med en fritidsjobportal eller en særlig indsats for at matche udsatte unge med fritidsjob. Fritidsjob kan nemlig give unge bedre forudsætning og motivation for at vælge en uddannelse. Ifølge adskillige undersøgelser er der samtidig en tydelig sammenhæng mellem en tidlig tilknytning til arbejdsmarkedet og den senere grad af arbejdsmarkedstilknøytning.

Anbefalinger til folkeskoler

Erhvervslivet og erhvervsskolerne ind i folkeskolen: Folkeskoleelever og -lærere bør jævnligt møde erhvervsliv og erhvervsskoler for at få en både bred og konkret viden om de mange erhvervsfaglige karriere- og uddannelsesmuligheder. Samarbejde med virksomheder og erhvervsskoler skal tænkes ind i undervisning og temaforløb i hele skoleforløbet – med en intensiveret indsats i udskoling.

Understøt praktiske kompetencer: Elevers praktiske kompetencer bør understøttes og indgå i vurderingen af eleven, så flere oplever succes i skolen.

Både klasser og særlige forløb til enkelte elever: Lav både skolevirksomhedssamarbejde om hele klasser og om enkelte elever, der vil have særlig gavn af en tilknytning til en virksomhed. Særligt tilrettelagte erhvervspraktikker, erhvervsrettede 10. klasser, brobygningsforløb og erhvervsmentorforløb kan motivere og dygtiggøre enkelte elever, der har svært ved den almindelige boglige tilgang og kan bidrage til at gøre dem uddannelsesparate. Der kan her evt. være behov for socialpædagogisk støtte, fx en klubmedarbejder.

Længerevarende samarbejder: Tænk i at indgå længerevarende og evt. årligt tilbagevendende samarbejder med virksomheder om virksomhedsbesøg, temaforløb og lignende. Eksempelvis er der god erfaring med indsatsen [Virksomheder Adopterer Skoleklasser](#), hvor en skoleklasse over en årrække kommer på to årlige læringsbesøg hos en virksomhed.

Bearbejdning af virksomhedsbesøg: Sodavandsbesøg i virksomheder bør afløses af læringsforløb med undervisning, refleksion og opgaver både før, under og efter virksomhedsbesøget, fx gennem udarbejdelse af interviews, essays eller erhvervsportrætter i dansk.

Fokus på viden frem for uddannelsesvalg: Sæt fokus på at alle elever skal erhverve generel viden om uddannelse, job og samfund ved aktiviteter som praktik og uddannelses- og virksomhedsbesøg. Er der fortrinsvis fokus på uddannelsesvalg, lukker eleverne hurtigere ned for refleksion og nye muligheder.

Bearbejd holdningen: Både blandt elever, forældre og lærere kan det være relevant at bearbejde og bevidstgøre holdninger om, at gymnasiet er "finere" end erhvervsuddannelserne.

Opsøg lokalt netværk og relationer: Inviter det lokale erhvervsliv indenfor og plej relationerne. Samarbejde starter med en relation, så skoleledere bør involvere sig i aktiviteter, hvor det lokale erhvervsliv mødes i form af netværk, erhvervsforeninger, Rotary-klubber osv.

Vejledninger og cases: Find mere inspiration til skolevirksomhedssamarbejde på [EMU Danmarks Læringsportal](#).

Anbefalinger til virksomheder

Invester i fremtidig arbejdskraft: Ved at samarbejde med skoler om virksomhedsbesøg, temaforløb, erhvervspraktikker m.m. kan virksomheden bidrage til at hjælpe den unge på vej mod (erhvervs-)uddannelse og job. I kan være med til at inspirere elevernes uddannelsesvalg og samtidig brande virksomheden som arbejdsplads og lærlingeplads. Hermed styrker I både jeres CSR-indsats og investerer i at øge det fremtidige udbud af arbejdskraft.

Længerevarende samarbejder: Tænk i at indgå længerevarende og evt. årligt tilbagevendende samarbejder med folkeskoler om virksomhedsbesøg, fælles temaforløb og lignende. I kan eksempelvis indgå i indsatsen [Virksomheder Adopterer Skoleklasser](#), hvor en skoleklasse over en årrække kommer på to årlige læringsbesøg hos en virksomhed.

Virksomhedsbesøg med indhold: Drop det traditionelle sodavandsbesøg, hvor eleverne bare bliver vist rundt i virksomheden uden større effekt. Indfør i samarbejde med skolen aktive læringsbesøg. Tænk i at lade eleverne prøve kræfter med forskellige opgaver og teknikker i praksis eller involver dem i konkret opgaveløsning for jer, fx idéudvikling til nye services og produkter. Vær opmærksom på at overholde de arbejdsmiljø-retslige regler for elever i den under visningspligtige alder. Eleverne kan også få meget ud af at få indblik i, hvilke konkrete stillinger og opgaver der findes i virksomheden, og hvilke uddannelser og kompetencer disse kræver.

Deltag i erhvervsmentorprogrammer: Frivillige mentorer fra erhvervslivet kan yde et vigtigt bidrag til at unge i 7.-10. klasse finder ud af, hvad de er gode til og bliver uddannelsesparate. Der er udviklet en række mentorprogrammer til dette. Se fx [Bryd Unges Ledighed Nu!](#) og [Talentspejderne](#).

Hjælp unge på vej med fritidsjob: Ud over at give penge på lommen kan fritidsjob give den unge træning i at indgå på en arbejdsplads og en øget motivation og forudsætning for at vælge en uddannelse. Tænk gerne i at give den unge opgaver, som udfordrer i tilpas grad, udfolder den unges talenter og giver indblik i branchen.

Vejledninger og cases: Find mere inspiration til skolevirksomhedssamarbejde på [EMU Danmarks Læringsportal](#).